

† Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΥΠΡΟΥ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ Β΄

+ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ Β΄

ἐλέφ Θεοῦ, Ἀρχιεπίσκοπος Νέας Ἰουστινιανῆς
καί πάσης Κύπρου,

Παντί τῷ Χριστεπωνύμῳ Πληρώματι τῆς Ἁγιωτάτης Ἀποστολικῆς
Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου.

Ἡ χάρις καί ἡ εὐλογία τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετά πάντων ὑμῶν.

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία καί Θεολογία, ἀπέναντι στοῦ ὀξύτατο περιβαλλοντικό πρόβλημα, δέν μένει ποτέ ἀσυγκίνητη καί ἀδιάφορη. Ἦδη, ἐδῶ καί ἀρκετά χρόνια, ἡ καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησία τῆς Κύπρου ὄρισε ὅπως, τήν πρώτη Κυριακή τοῦ Σεπτεμβρίου, ἀναπέμπονται δεήσεις πρὸς τὸν Θεὸν «*ὑπὲρ τοῦ περιβάλλοντος ἡμᾶς στοιχείου καί εὐσταθείας πάσης τῆς κτίσεως*». Δηλαδή, γιὰ νὰ μᾶς προστατεύει, ὄχι μόνον ἀπὸ τὰ διάφορα φυσικὰ καί ἀπρόβλεπτα φαινόμενα, ἀλλὰ γιὰ νὰ μᾶς ἀποτρέπει ἀπὸ τὶς καταστροφές, τὶς ὁποῖες ὁ ἴδιος ὁ ἄνθρωπος προξενεῖ στοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος του.

Ἡ θεολογία τῆς Ἐκκλησίας μας, δέν ἀντιλαμβάνεται τὸν ἀνθρώπινο πολιτισμὸ καί τὸ περιβάλλον στοιχεῖο του μακριὰ ἢ ἀποκομμένο ἀπὸ τὸ ζωντανὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, τὸ ὁποῖο εἶναι συγχρόνως καί «*Σῶμα ζῶντος Χριστοῦ*». Αὐτὸ ποῦ οἱ πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας, σὲ πλῆθος συγγραμμάτων τους ὑποστηρίζουν ἐμφαντικὰ, εἶναι ὅτι ὁλόκληρη ἡ δημιουργία «*ἐκτίσθη διὰ τὸν ἄνθρωπον*» καί «*ταῦτα πάντα, ἄνθρωπε διὰ σέ¹*».

Ἀρχὴ ὅλων εἶναι πῶς, ὁ ἄνθρωπος προῆλθε ἀπὸ τὸν Θεὸ καί Αὐτὸν εἰκονίζει ἢ ὑπαρξή του. Τὸ χάρισμα τοῦ «*κατ' εἰκόνα*», ποῦ ἀποτελεῖ κοινὸ γνῶρισμα ὅλων τῶν ἀνθρώπων καί σημαίνει τὴν προίκα, τὴν ὁποία ἔλαβε ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴ δημιουργία του, ποτέ δέν χάνεται ἐντελῶς καί δέν καταστρέφεται, ἀφοῦ «*εἰκὼν ἐστὶ τῆς ἀρρήτου δόξης Του, εἰ καὶ στίγματα φέρει πταισμάτων²*».

Ὡστόσο, ἡ ἁμαρτία τοῦ προπάτορος Ἀδάμ ἐγκαινίασε μία κατάσταση φθορᾶς καί θανάτου, ἀφοῦ, ἐξαιτίας τῆς παρακοῆς τοῦ ἐνός, προσεβλήθη ὁλόκληρη ἡ ἀνθρώπινη φύση καί κατέστη ἄρρωστη· «*νενόσηκεν ἡ φύσις τῆ ἁμαρτίας*», «*ἠρρώστησεν ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἐν Ἀδάμ*»³.

Σ' αὐτὴ τὴν κατάσταση τῆς φθορᾶς καί τοῦ θανάτου δέν ὑποτάχθηκε μόνον ὁ ἄνθρωπος ἀλλὰ καί ἡ κτίσις ὁλόκληρη. Ὅμως, τελικὰ, κάθε μία ἀπὸ τὶς συνέπειες τῆς πτώσεως χωριστὰ καί ὅλες μαζί αἴρονται καί καταργοῦνται μὲ τὸ σωτηριῶδες ἔργο τοῦ

¹ Ἰωάννου Χρυσοστόμου, *Ὁμιλία εἰς τὴν Γένεσιν 6*: Τοῦ ἰδίου, *Ἐξηγήσεις εἰς τοὺς Ψαλμούς*, Εἰς Ψαλμὸν Η΄, 6.

² Ἐκ τῶν νεκρωσίμων Εὐλογηταρίων.

³ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, P.G. 74, 789.

† Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΥΠΡΟΥ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ Β΄

Χριστοῦ. Ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ ἀντικρίσει τὸν κόσμον ὡς δῶρο τοῦ Θεοῦ πρὸς αὐτόν, γιὰ νὰ κατορθώσει, ὡς «*θεὸς κεκελευσμένος*»⁴ καὶ συνάμα ἱερέας τῆς κτίσεως, νὰ τὸν προστατεύσει καὶ συγχρόνως νὰ τὸν ἐπιστρέψει εὐχαριστικά καὶ δοξολογικά πρὸς Αὐτόν. Αὐτὸ τὸ εὐχαριστικό, λειτουργικὸ καὶ ἀσκητικὸ ἦθος ἀπὸ τῆς μεριᾶ τοῦ ἀνθρώπου ἔναντι τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος, ἀπορρέει ἀπὸ τὴν ὀρθὴ καὶ ἁρμονικὴ σχέση μεταξύ Θεοῦ - ἀνθρώπου - κόσμου.

Οἱ τελευταῖες δεκαετίες μαρτυροῦν πὼς σὲ συνάρτηση μὲ τὴν τάχιστα τεχνολογικὴ ἀνέλιξή του, ὁ ἄνθρωπος, δυστυχῶς, ἔχασε τὴν αἴσθηση τοῦ μέτρου, ξεπέρασε τὰ ὅριά του καὶ ἐνεργεῖ αὐθαίρετα ὡς ἐξουσιαστὴς καὶ καταπατητὴς τῆς δημιουργίας τοῦ Θεοῦ. Δὲν ἀρκέστηκε στὴ χρήση. Προχώρησε στὴν κατάχρηση. Παρατηρεῖται, ἔτσι, σήμερα ἕνας βιασμὸς τῆς φύσεως γιὰ ἱκανοποίηση ὄχι βασικῶν ἀναγκῶν, ἀλλὰ μιᾶς σειρᾶς ὀρεξέων καὶ ἐπιθυμιῶν τοῦ ἀνθρώπου, τὶς ὁποῖες ἐνθαρρύνει ὁ τρόπος ζωῆς καὶ ἡ φιλοσοφία τῆς καταναλωτικῆς κοινωνίας.

Ἡ συνεχιζόμενη ὑπεράντληση πετρελαίων καὶ ἡ ὑπὲρ τὸ δέον ἐξόρυξη μετάλλων καὶ μεταλλευμάτων, ποὺ εἶναι μὴ ἀνανεώσιμα ὑλικά, θέτουν σὲ κίνδυνον τὴν ἐπιβίωση τῶν μελλοντικῶν γενεῶν. Ἡ ὑπέρμετρη ξύλευση καὶ ὁ ἐμπρησμὸς δασικῶν ἐκτάσεων, μὲ σκοπὸ τὴν οἰκονομικὴ ἐκμετάλλευση τῶν νέων περιοχῶν, ὀδηγεῖ σὲ διάβρωση τοῦ ἐδάφους καὶ σὲ ὄξυνση τῶν προβλημάτων τῆς ἀνομβρίας στὸν πλανήτη μας. Καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη, τὰ ἀπόβλητα τῶν ἀνεξέλεγκτων βιομηχανιῶν, οἱ ρύποι, ποὺ ἐκλύονται στὴν ἀτμόσφαιρα, ὀδηγοῦν ὄχι μόνον στὴν καταστροφὴ τῶν μνημείων τῶν προηγούμενων πολιτισμῶν, διὰ τῆς ὄξινης βροχῆς, ἀλλὰ καὶ στὴν ἐξαφάνιση πολλῶν εἰδῶν, μὲ τὴ μόλυνση τῶν ποταμῶν καὶ τῶν ὑπογείων ὑδάτων, καὶ στὴν πρόκληση μὲ τὴ διευρυνόμενη ὀπὴ τοῦ ὄζοντος, μὲ τὸ φαινόμενο τοῦ θερμοκηπίου καὶ μὲ τὴν ἄλλη δηλητηρίαση τῆς ἀτμόσφαιρας, ποικίλων ἀσθενειῶν στὸν ἄνθρωπο.

Ἄν ἐπιμετρήσει κανεὶς καὶ τὴν ἐπιβάρυνση τοῦ περιβάλλοντος, παρόλες τὶς κοπιώδεις προσπάθειες τῆς Πολιτείας, μὲ τὴν καθημερινὴ ἀπόρριψη πλαστικῶν καὶ ἄλλων μὴ βιοαποικοδομούμενων ὑλικῶν, καθὼς καὶ τὸν κίνδυνον τῶν πυρηνικῶν ἀποβλήτων, καταλαβαίνει ὅτι ἡ κατάσταση τείνει νὰ γίνῃ ἀνεξέλεγκτη. Καὶ ἂν συνεχίσουμε μὲ τοὺς ἴδιους ρυθμοὺς καὶ τὸν ἴδιο τρόπο ζωῆς, σύντομα θὰ καταβάλουμε τὸ τίμημα τῆς ἀλαξονείας μας, ποὺ θὰ εἶναι ἡ καταστροφὴ τοῦ πλανήτη μας.

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Ὁ φυσικὸς κόσμος καὶ ἡ κτίση ἐν γένει κατανοοῦνται μόνον ἐν Χριστῷ, διότι «*ἐν αὐτῷ εὐδόκησε πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι καὶ δι' αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι τὰ*

⁴ Γρηγορίου Θεολόγου, Ρ.Γ. 36, 506.

†Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΥΠΡΟΥ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ Β΄

πάντα εἰς αὐτόν»⁵. Ἡ κτίση, ὡς φυσικὸ περιβάλλον τοῦ ἀνθρώπου, μετέχει τόσο στὴν πτώση ὅσο καὶ στὸν ἀνακαινισμό του. Ὁ ἄνθρωπος βαδίζει πρὸς τὸν ἀνακαινισμό ἀπαραίτητα μέσα ἀπὸ τὴν κτίση καὶ μαζί με αὐτήν.

Ἡ ριζικὴ ἀντιμετώπιση τῆς σύγχρονης οἰκολογικῆς κρίσης δὲν μπορεῖ νὰ προέλθει παρὰ μόνο μέσα ἀπὸ τὴν καλλιέργεια καὶ τὴν υιοθέτηση ἑνὸς εὐχαριστιακοῦ οἰκολογικοῦ ἠθους. Γιὰ νὰ ἐπιτευχθεῖ ὁμως αὐτὴ ἡ συμπαντικὴ - καθολικὴ μεταμόρφωση, ἀπαιτεῖται ἡ προσωπικὴ μας ἀλλαγὴ, ἡ ὁποία στὴ γλῶσσα τῆς Ἐκκλησίας μας ὀνομάζεται «μετάνοια»· καὶ ἀσφαλῶς ὄχι ἡ εὐκόλη μετάθεση τῆς εὐθύνης στοὺς ἄλλους, στὴν κοινωνία καὶ τελικὰ στὸ ἀπρόσωπο σύστημα. Καὶ πάλιν, ὁ ἀνακαινισμὸς τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι μία ἔννοια ἀπόλυτα ἀτομικὴ καὶ ἀνθρωποκεντρικὴ. Εἶναι μία πραγματικότητα καθολικὴ, ἡ ὁποία περιλαμβάνει τὰ πάντα· *«εἴ τις ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονε καινὰ τὰ πάντα*»⁶.

Ὁ ἄνθρωπος, λοιπόν, στὸ μέτρο πού ἐγκαταλείπει τὸν ἐγωκεντρικὸ, τὸν αὐτόνομο καὶ τὸν κτητικὸ τρόπο ζωῆς, καθίσταται συμμετόχος, συνεργάτης καὶ συνδημιουργὸς τοῦ καινούριου -ἀναστάσιμου- πολιτισμοῦ, τὸν ὁποῖο ἐγκαινίασε ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς μετὴν ἐνανθρώπησή Του.

Μὲ τὴ βεβαιότητα ὅτι ὅλοι κατανοεῖτε τὴν κρισιμότητα τοῦ οἰκολογικοῦ προβλήματος, ὅπως τοῦτο ἐξελίσσεται ἐπικίνδυνα σήμερα, πιστεύουμε ὅτι ὁ καθένας θὰ ἀναθεωρήσει τὸν τρόπο σκέψης καὶ ζωῆς του, προκειμένου νὰ διαφυλαχθεῖ τὸ θεῖο δῶρο τῆς φυσικῆς δημιουργίας. Εἶναι τοῦτο, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ μία ἀπαραίτητη προϋπόθεση, γιὰ νὰ μπορέσουμε τόσο ἐμεῖς, ὅσο καὶ οἱ μετὰ ἀπὸ μᾶς, νὰ ζήσουμε ἀσφαλεῖς στὸν πλανήτη, πού ἡ ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ μᾶς δώρισε γιὰ κατοικία μας.

Διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης

†ὁ Πάππας Χρυσόστομος

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Κύπρου,
5 Σεπτεμβρίου 2021.

ΣΗΜ.: - Οἱ Αἰδεσιμώτατοι Ἐφημέριοι ἐντέλλονται ὅπως, ἀντὶ ἄλλου κηρύγματος, ἀναγνώσουν τὴν ἀνά χεῖρας Ἐγκύκλιό μας κατὰ τὴ θεία Λειτουργία, πού τελεῖται σήμερα Κυριακῆ, 5 Σεπτεμβρίου 2021.

⁵ Κολ. 1, 16.

⁶ Β΄ Κορ. 5, 17.